

VERANTWOORD OMGAAN MET CARITASGELDEN

Situering

Dit lesmateriaal geeft een gedegen aanzet over hoe u verantwoord om kunt gaan met caritasgelden.

De doelstellingen zijn:

1. U weet wat het begrip “caritasgelden” betekent.
 2. U bent bekend met enkele criteria voor individuele ondersteuning, alsmede met enkele richtlijnen voor subsidieverlening aan groepen en instellingen.
 3. U ziet het belang van het werken met een beleidsplan en een bijbehorende begroting
- Een begeleider die inhoudelijk op de hoogte is over dit onderwerp, strekt tot aanbeveling.

Opzet

1. Openingstekst
2. Over besteding van caritasgelden
3. Gesprek in de grote groep naar aanleiding van de op de flaps genoteerde meningen
4. Criteria voor financiële hulpverlening
5. Kleine groeps gesprekken en plenaire uitwisseling
6. Werken met een beleidsplan en een begroting

1. Openingstekst: Gebed om herscholing? Mat.25:31-46?

2. Over besteding van caritasgelden

Gesprek in kleine groepen over uitgangspunten voor de besteding van caritasgelden. Ter inleiding van dit onderdeel geeft de cursusbegeleider aan welke bronnen van inkomsten een caritasinstelling kan hebben: collectes, giften, acties, bijdragen van het parochiebestuur, bezittingen (onroerend goed, effecten, spaarrekeningen, rente-inkomsten). Te vermelden is ook dat de gelden van een caritasinstelling meestal binnen de parochie bijeengebracht zijn ten behoeve van de armen (= minder specifieke bestemming) in tegenstelling tot schenkingen voor weeshuizen, ziekenhuizen, hofjes voor alleengaande vrouwen (= specifieke bestemming).

Elke deelnemer krijgt een exemplaar van bijlage 1 waarop de uitgangspunten staan vermeld. Hierna gaan de deelnemers in kleine groepen uiteen.

Elk groepje gaat als volgt te werk:

- Gedurende enkele minuten wordt eerst individueel over de uitgangspunten nagedacht. Ieder schrijft hiervan voor zichzelf eventueel iets op.
- Gedurende ca. 15 minuten vindt er een gesprek over de uitgangspunten plaats.
- Per uitgangspunt wordt de mening van de kleine groep in steekwoorden op een flap geschreven als vorm van rapportage naar de grote groep.

- De flaps worden opgehangen en ieder neemt er wandelend kennis van.

3. Gesprek in de grote groep naar aanleiding van de op de flaps genoteerde meningen

Toelichting

In dit gesprek kunnen de volgende punten naar voren komen resp. worden gebracht:

Dood kapitaal

Sommige PCI-en zijn zeer vermogend. Veelal kan die rijkdom vanuit het verleden worden verklaard. bijvoorbeeld doordat zij legaten of schenkingen ontvangen hebben of gebouwen, die geen functie meer hebben, hebben verkocht. Kapitaalvorming kan ook te maken hebben met een beleid, gericht op het vermijden van elk risico en het vormen van reserves voor 'kwade dagen'. Daarnaast vindt kapitaalvorming plaats doordat er niets mee gedaan wordt.

Reserves

Op zich zijn reserves niet verkeerd. Ze zijn nodig, bijvoorbeeld voor de financiering van langlopende projecten, salariering van betaalde medewerkers, leniging van acute noden en het opstarten van nieuwe activiteiten. Maar een beleid, gericht op kapitaalvorming met als gevolg grote reserves die jarenlang ongebruikt blijven, is in strijd met de doel- en taakstelling van een caritasinstelling. Een goed beleid zal erop gericht zijn overtollige reserves, d.w.z. reserves zonder duidelijk diaconaal doel, zo snel en verantwoordelijk mogelijk een diaconale bestemming te geven. Caritasgeld mag geen dood kapitaal zijn. Tegelijkertijd wordt daarmee voorkomen, dat aan 'rijke' PCI-en wordt gevraagd geld beschikbaar te stellen voor niet diaconale zaken.

Aantasting van het vermogen

In de in het kerkelijk recht opgenomen regelingen wordt er vanuit gegaan, dat het vermogen behouden blijft om het werk van de caritasinstelling veilig te stellen. Dit neemt niet weg dat zich omstandigheden kunnen voordoen waarin een PCI zich - omwille van de nood - verplicht acht haar vermogen aan te spreken. In dat geval moet zij de bisschop om toestemming vragen.

Bewust beleggen

Het is niet de bedoeling om hier een gesprek te beginnen over 'zuiver bankieren'. Daarvoor is meer tijd nodig. Wel dient de vraag gesteld te worden wat het criterium voor belegging is. Een zo hoog mogelijk rentepercentage? Ook aan belegd caritas geld mag de eis gesteld worden dat niet alleen de inkomsten daaruit aan diaconaal werk worden besteed, maar ook dat deze beleggingen zelf bijdragen aan de dienst der barmhartigheid (zorg) en gerechtigheid (strijd).

4. Criteria voor financiële hulpverlening.

De begeleider leidt dit onderdeel in door kort in te gaan op de verschillen tussen de hulpvrager en de hulpgever en de emoties die deze rollen met zich meebrengen. Ook kan worden ingegaan op enkele grondgedachten met betrekking tot hulp en zorg.

5. Kleine groepsgesprekken en plenaire uitwisseling

Bespreek in kleine groepen wat u herkent uit uw eigen werk over de bijlagen 1, 2 en 3. Bespreek dat daarna in een plenair gesprek.

6. Werken met een beleidsplan en een begroting

Het uitgeven van caritasgeld gaat aan de hand van een begroting. En een begroting behoort weerslag van een beleid te zijn.

Bij het maken van beleid gaat het om het maken van keuzen. Als PCI maken wij die keuzen zelf, maar worden daarin wel beïnvloed door anderen, namelijk door mensen in de knel, die al voor ons gekozen hebben, door op ons een beroep te doen. Hun vragen laten ons niet vrij. Vandaar dat een PCI zich altijd zal moeten afvragen: wat kunnen we? wat willen we? wat zien we als ons werk? (visie).

Beperken we ons tot 'zorg' voor de eigen parochianen, of dragen we ook ons steentje bij aan strijd en solidariteit binnen onze eigen wijk/ buurt, plaats? Willen we als PCI ook meewerken aan het meer diaconaal worden van onze gemeenschap, bijvoorbeeld door vorming en toerusting van PCI-leden of van de gemeenschap?

Plenair wordt een voorbeeld van een begroting besproken (nr. 4 bijlage)

BIJLAGEN

1. Uitgangspunten voor de besteding van de gelden van een caritasinstelling

1. Caritasgelden zijn door degenen die ze schonken aan de kerk toevertrouwd en aanvaard voor de dienst van de kerk aan de samenleving.
2. De parochie resp. de caritasinstelling is niet de eigenaresse van het caritasgeld maar de rentmeester. Uit hoofde van dit rentmeesterschap is de parochie resp. de caritasinstelling geroepen om met wat haar is toevertrouwd God en de naaste te dienen.
3. Caritasgelden mogen geen 'dood kapitaal' zijn.
4. Bij het beleggen van gelden is het economisch rendement niet het enige criterium. Ethische maatstaven zijn net zo belangrijk.
5. Caritasgelden mogen nooit worden overgeheveld naar kerkengeld. Om vermenging van gelden te voorkomen worden kerkengeld en armengeld in een parochie strikt gescheiden.
6. Het subsidiebeleid van een caritasinstelling is gericht op die initiatieven en projecten die beantwoorden aan de in het Algemeen Reglement gegeven omschrijving van caritas en de daarbij behorende doel- en taakstelling.
7. Caritasinstellingen zijn allereerst verantwoordelijk voor het lenigen van noden in de eigen parochie/wijk/buurt/regio.
8. Het vermogen van een caritasinstelling mag niet worden aangetast. tenzij zij zich - om wille van de nood - verplicht voelt dit wel te doen. (Hiervoor moet dan de toestemming van de bisschop gevraagd worden).

2. Mogelijke CRITERIA voor individuele ondersteuning

1. De aanvraag om ondersteuning past binnen de doelstelling van caritas.
2. Ondersteuning dient bij te dragen aan verbetering van de situatie of versterking van de positie van de aanvrager/aanvraagster.
3. Ondersteuning dient ingekaderd te zijn in een begeleidings- of behandelingsprogramma.
4. Waar dit niet het geval is kan 'doe goed en zie niet om' als uitgangspunt gelden. Iemand een kans geven om met een schone lei te beginnen. In zo'n geval dient er wel een begeleidend advies te zijn van bijvoorbeeld maatschappelijk werk, vergelijkbare organisaties of van pastorale/diaconale zijde.
5. Ondersteuning dient éénmalig of kortlopend te zijn.
6. Het betreft uitsluitend aanvragen ten behoeve van ingezetenen uit de eigen plaats/regio/of het gebied van de parochie.
7. De aanvrager/aanvraagster heeft geen kans meer op steun via de G.S.D. of andere instanties of de ondersteuning van andere zijde is ontoereikend.

3. Mogelijke CRITERIA voor ondersteuning van (nieuwe en bestaande) maatschappelijke initiatieven

1. Het betreft een activiteit binnen de eigen wijk of gemeente, gericht op (een) wijkgerichte of gemeentelijke doelgroep(en)
2. Het initiatief draagt bij tot het lenigen van een nood
3. Door middel van het initiatief wordt een groep in een zwakke maatschappelijke positie in staat gesteld haar belangen (beter) te verdedigen of anderszins haar positie in de maatschappij te versterken.

4. Door middel van het initiatief wordt bijgedragen aan bewustwording of activering van de plaatselijke (met name de katholieke) groepering met betrekking tot een probleem in de samenleving
5. Het initiatief ontvangt nog geen of ontoereikende subsidie van de overheid of andere financieringskanalen.
6. Het initiatief verdient speciale aanbeveling vanwege
 - de fase waarin het zich bevindt
 - de aanpak en werkwijze
 - de aard van het probleem
7. Het subsidieverzoek dient schriftelijk te worden ingediend
8. De motieven en omschrijving van het doel dienen duidelijk te worden aangegeven
9. Het overleggen van een begroting is voorwaarde en een verantwoording achteraf van de geldmiddelen is wenselijk.
10. Waar landelijke organisaties werkzaam zijn bij het inzamelen van middelen en begeleiden van projecten zal het verzoek naar zo een instantie worden doorgestuurd.

NB.: een initiatief hoeft niet tegelijk aan al deze criteria te voldoen; van belang is dat de PCI met behulp ervan tot een oordeel kan komen.

4. Begroting Parochiële Caritas-Instelling

UITGAVEN

- Individuele ondersteuning
- Ondersteuning van groepen en instellingen
 1. vaste bijdrage op het gebied van
 - ZORG:
 - STRIID:
 - SOLIDARITEIT:
 2. Eenmalige of tijdelijke bijdrage op het gebied van
 - ZORG:
 - STRIID:
 - SOLIDARITEIT:
- Parochiële diaconale werkgroepen
- Vorming en toerusting
 - Leden PCI
 - Parochie
- Organisatiekosten
 - Vergaderkosten

INKOMSTEN

- Collecte
- Opbrengsten speciale acties
- Giften
- Bijdrage Parochiebestuur
- Rente
- Overige inkomsten